

Kaina metams 15 l., pusmečiui 8 l., 1 mėn. 1 l. 50 c.
Kareiviams per pusę pigiau.
Atskiras numeris 30 c. visiems.

Skelbimai: per litą eilutė 40 c.; prieš tekstą dvigubai.
Adresas: Kaunas, Laisvės Al. 12 Nr. Telef. 90 Nr.

Pagerbkime už Tėvynę žuvusių kapus.

Pastaraisiais metais man teko mokytis Prancūzijoje, teko arčiau jos gyvenimo prisiziūrėti, žymią jos dalį apvažinėti, būnant vasaros metu karo stovyklose ir dalyvaujant Karo Mokyklos ekskursijose. Gavau nemažą įvairių ir įdomių įspūdžių. Mano ypatingą dėmesį atkreipė didžiajame kare žuvusių gerbimas.

Didžiajam pasaulio kare Prancūzija suvaidino pirmą ir svarbiausią rolę, galutinam laimėjimui atsiekti. Bet ir niekur aukų tiek nebuvo, kaip pas prancūzus. Šimtai tūkstančių geriausių tautos sūnų žuvo, šimtai tūkstančių liko invalidais. Per kraują ir aukas tauta laimėjo. Ir tas aukas ji įvertina: invalidus aprūpina ir globoja, žuvusių gi gerbimas virto beveik į tautinį kultą.

Jautri prancūzų tauta mėgsta išreikšti viename išsireiškime arba viename varde daug garbės, daug gedulo. Ji mėgsta kartoti Žofrų, Fošų, Petenų vardus. Dabar jau ne tiek didžiųjų karo vadų vardai, kiek beveik simbolai (reikšmingi ženklai) tų, kurie vedė tautą į laimėjimą. Bet didžiausias simbolas tai tas Anonimas, kurs yra didžiausias už visus ir kurį vadina Nežinomasai kareivis, kurs palaidotas gražiausioje Paryžiaus vietoje, po Triumpho arka. Jis visos tautos auka, visos tautos gedulas ir

visos tautos pasididžiavimas. Jo kapui atiduodami visi pagarbos ženklai, nuo jo kapo iškilmingomis dienomis prasideda ir baigiasi visos procesijos, ant jo kapo sakoma iškilmingiausios prakalbos. Visos svetimšalių misijos, ekskursijos arba šiaip valstybini žmonės ant jo kapo deda vainikus, gėles — tai ženklas didžiausio prancūzų tautos pagerbimo. Valdžios atstovai iškilmingai dalyvauja vainiko uždėjime, spaudos atstovai sakyta kalbas ir iškilmių atvaizdus deda į laikraščius.

Generolas Radus-Zenkavičius, buvęs Karo Mokslo Skyriaus Viršininkas, naujai paskirtas Generalio Štabo Viršininku ir toliaus liekas Aukštųjų D. L. K. Vytauto Karininkų Kursų Viršininku. (Žiūr. 498 puslapyj).

Paminklai kare žuvusiems yra visur. Ir tai ne tik faktinose kapinėse — didžiojo karo laukuose, bet ir šiaip visoje Prancūzijoje. Berods nesuklysiu, jei pasakysiu, kad nėra žymesnio miesto, kur jų nebūtų. Ir beveik kasdien skaitom prancūzų dienraščiuose apie vis naujų ir naujų paminklų atidengimą. Jie steigiami ar tai atskirų įžymių asmenų, buvusių karo vadų iniciatyva, ar šiaip visuomenės veikėjų, kuriuos plati visuomenė žino, ar organizacijų iniciatyva, sakysim, spaudos organų, literatų sąjungos, įvairių menininkų sąjungų, profesorių sąjungų

ir t. t. Ypatingai daug iniciatyvos rodo plačiai po visą Prancūziją išsiplėtusi Senų Karo Dalyvių Sąjunga. Ta yra plati organizacija, su skyrių skyriais visuosi

Prancūzijos miestuose ir miesteliuose, priskaitant daug šimtų tūkstančių narių. Parapijos irgi savo bažnytkiemuose savo žuvusiems kare parapijonams viešoj miestelio aikštėj taip pat steigia paminklus, kiek išgali gražesnius. Visų žuvusių vardai ant akmens išspausdinti, ir augančios kartos visumet juos skaitys, jų nuopelnus žinos, jų pavyzdį seks.

Daug dar didelių, grandioziškų paminklų neužbaigtų, kai kurie jų tik dar pradėti, kaip, pavyzdin, pas Verdeną. Verderno fortų griuvėsiai dabar tai didelis tautos muzėjus. Čia virė smarkiausios kautynės, čia buvo didžiausias abiejų pusių įtempimas ir čia buvo skaitlingiausios aukos. Šimtais tūkstančių lavonų nukloti Verderno laukai, iš visur kyšo nežinomų didvyrių kaulai! Tuos kaulus renka, krauna į metalinius karstus, pavadintus tvirtovės sektorių vardais; tie karstai išpuošti skaitlingų iš viso pasaulio ekskursantų gėlėmis, ekskursantų atvykusių mirusių už Tėvynę pagerbti; karstai sukrauti laikinaj koplyčioj. Vėliau Verderno laukuose bus didelė graži bažnyčia ir paminklas. Verderno paminklui įsteigti yra susikūręs komitetas su maršalu Petenu ir Paryžiaus vyskupu prišaky. Lėšoms rinkti visuose žymesniuose Prancūzijos centruose yra komiteto skyriai. Plati visuomenė į šio paminklo steigimą žiūri kaip į nacionalį dalyką, ir šiam reikalui leidžiami komiteto atsišaukimai įgyja pilno pritarimo ir gausių medžiaginių aukų.

Prancūzų tauta savo didvyriams krauna aukurus!

Savo dėkingą atsiminimą ji nori įkūnyti marmore; nejausmingame, nebily akmeny įrašyti didžią Idėją, Idėją kalbančią ir Gyvą, Idėją Laimėjimo, Idėją Laisvės, prieš kurią buvo kesintasi. Pasislėpusi ilgus metus nuo prancūzų tautos Karo Garbė vėl parodė savo veidą Laimėjimas, Laisvė, Garbė slaptinai gimė tautos užtarytojų — šventųjų maldose, valstiečių ir darbininkų prakaitu, oratorių ir rašytojų šauksme, karštam jaunuolių pasiryžime, štabų darbe, invalidų žaizdose, nukautųjų kraujuose! Tokie statomų paminklų motyvai ir temos. Jų yra visur, jų yra daug!

Vaikų vaikai skaitys, kaip jos bočiai į priešų užplustos Tėvynės šauksmą skubiai glaudėsi prie jos, nesigailėdami gyvybės už ją atiduoti.

Visi visuomenės sluoksniai plačiai prisideda prie bendros tautos pareigos — pareikšti amžiną savo nusistebėjimą ir dėkingumą tiems, kurie gyveno trumpai bet gyveno didi, kilnūs.

Pas prancūzus karo aukų gerbimas, pakartoju, virto į nacionalį kultą!

O pas mus?

Deja! Negalim tuo pasigirt. O vienok taip neseniai dar daug ir mūsų geriausių Tėvynės vaikų be baimės žuvo už jos gerovę.

Atskleiskim visai nesenos praeities mūsų paskutinius istorijos lapus, skaitykim joje, kaip žingsnis po žingsnio spyrėmės prieš iš visų pusių į mus įsiskverbusių priešų, vijom jų lauk, atgavom laisvę, atstatinėjom sudegintus miestelius, kaimelius, kėlėm iš naujo apleistus laukelius, dirvonus, kūrėm Valstybę, tapom nepriklausomi.

Per kraują, aukas ir darbą sutvėrėm savo Nepriklausomybės Rūmus!

Gražiausi ir kilniausi tos nesenos praeities istorijos lapai, krauju užrašyti mūsų geriausių žuvusių tautos sūnų kovose. Berods nūr Lietuvoje to kampe, kur netrūnytų kaulai gyvybę už Tėvynę atidavusių, savo krūtine mus dengusių ar tai nuo godaus ruso, ar nuo vokiečio ar nuo plėšraus lenko.

Per jų mirtį ir per jų lavonus mes įžengėm į tuos mūsų Nepriklausomybės Rūmus, kuriuose jau kelinti metai tvarkomės ir gyvenam.

Mes taip maža esam žuvusiems atsilyginę. Dar nenustojo verkę ir gailėstave jų tėvai ir motinos,

našlės, seserys, maži našlaičiai savo užtarytojų, augintojų, o plati visuomenė jau nebegirdi tų verksmų, nebepamena tų, kurie už visus gyvybę paaukavo.

O vienok mūsų dėkingumas Jiems turėtų būti nemirtingas. Pasirūpinkim apie tai! Imkim pavyzdį iš prancūzų, statykim ir mūsų didvyriams paminklus. Taip retai užgirsti kur - ne - kur balsą apie tai, ir taip maža iniciatyvos šiuo klausimu! Viešų didesnio masto iškilmių mūsų žuvusiems pagerbti kaip ir nebuvo, aš bent pamenu tik tris atsitikimus: Iškilmingas paminklo atidengimos prie Karo Muzėjaus, atidengimas 1-mo p. pulko vado iniciatyva to pulko pirmajam vadui karininkui Juozapavičiui paminklo ir dar visai neseniai atidengimas paminklo palaidotiems Ūkmergės kapinėse žuvusiems kariams; tas paminklas pradėtas ruošti dar 1921 metais buvusio tuomet Ūkmergės Komendanto vyr. leit. Žilinskio iniciatyva. Buvo dar savo laiku iniciatorių grupės išsiųstas į dalis atsišaukimas, kviečiantis rinkti aukas statyti paminklui didvyriškai žuvusiam kareiviui Eimučiui. Dar viena kita dievota ir pasiturintese šeimyna pasirūpino surieškoti savo žuvusiųjų šeimynos narių relikvijas, jų kapą aptvėrė, padabino, jiems paminklėlį pastatė. Ir viskas! Pamažel dilsta iš gyvos atminties mūsų drauolių narsūs žygiai ir darbai.

Nedaleiskim to! Ir nors mes, kariai rodykim daugiau iniciatyvos ir patys susirūpinkim tuo klausimu ir raginkim plačios visuomenės sluoksnius prie to! Kvieškim visus prisidėti prie bendro darbo, plačiai skleiskim atsišaukimas, kurkim komitetus, rinkim aukas, teikim projektus! Pasirūpinkim, kad ir mūsų vaikų vaikai visur skaitytų paminklų akmenuose įrėžtas raišles, kad per kančias, aukas ir pasišventimą laimėjom ir sutraukėm mus varžančius pančius

Kurkim kuo daugiausiai žuvusiems paminklų ir visus juos puoškim. Tie paminklai, švento pareigų pildymo, pasiryžimo, savęs atsižadėjimo liūdininkai, stiprins mūsų dvasią nusiminimo ir bendro pavojaus valandomis, auklės mus ir mūsų būsimas kartas ūgdys pilietybės dorą ir Tėvynės meilę.

Mūsų paminklas už Laisvę Žuvusiems prie Karo Muzėjaus, ačiu generolo Nagevičiaus, Karo Muzėjaus organizatoriaus ir administratoriaus, iniciatyvai pasidarbavimui — virto į Tautynę šventyklą. Reikia, kad tokių šventyklų būtų daug, kad jų būtų visur, kad jų būtų kiekvienoj parapijoj, kiekvienam miestely!

Pagerbkim Kapus už Tėvynę Žuvusių!

K. L.

„Tenenusigąsta jūsų širdis, nesibijokite, nesitraukite!“
(V Moz. 20,3).

Generolas Radas-Zenkavičius.

Naujai paskirtas **Generalio Štabo Viršininku**, be to Aukštųjų D. L. K. Vytauto Karininkų Kursų Viršininkas ir buvęs Karo Mokslo Skyriaus Viršininkas.

Gen. R-Zenkavičius gimė 1874 m. Jurbarke, Raseinių apskr., baigė Polocko Kadietų Korpusą, Povylo 1-mo Karo Mokyklą ir Gen. Štabo Akademiją. Per didįjį karą tarp kitko buvo VI Armijos štabo viršininku. Už atsižymėjimus kovose gavo daug dovanų, o būdamas jau Lietuvos kariuomenėj gavo iš Anglų karaliaus karo kryžių. Dalyvavo Karo Muzėjaus Komisijoj, Maskvos nusiginklavimo konferencijoj ir t. t.

Prieš karą (1907 — 1914) bendradarbiavo „Vojennyj Sbornik“, „Izvestyja Nik. Vojen. Akademiji“ ir kit. Skyrium parašė: „Karo Vokietijos apžvalga“ (1908 ir 1911 m.), „Mandžūrų — Korejos karo teatras“ (1909). Negalėdamas po karui iš karto grįžti Lietuvon dar

Rusijoj bendradarbiavo „Vojen. Istor. Sbornike“ (1919 — 1920 m), kur išspausdino keletą straipsnių iš didžiojo karo istorijos ir skyrium parašė: „Granatininkų paruošimas kautynėms“ (1919 m.), „Vietos parinkimas“ (1919 m.), „Artėjimo kautynių bruožai, pasiremiant Gumbinės 1914 m. rugs. kautynėmis“ (1921 m.).

Lietuvon sugįžęs ėmė bendradarbiauti „Karyj“ ir „Mūsų Žinyne“ ir skyrium parašė knygas: „Kautynių Skyrius ir jo vartojimas kautynėse“ (1922 m. du leidiniu), „Susitinkamųjų kautynių bruožai“ (1922 m.), „Karas, karo galybė, karo mokslas“ (1922 m.), „Pėstininkų taktikos bruožai“ (1923 m.) ir visą eilę litografuotų lekcijų Aukštiesiems D. L. K. Vytauto Karininkų Kursams“.

Kiekvienas Lietuvos pilietis, stodamas į kariuomenę ir nešiodamas tą brangų karžygio vardą, privalo būti grynas sąžinės.

V. p. J. Toliušis.

Būki, mūs krašte...

Būki, mūs krašte,
Būki laimingas,
Dievo žadėtas, —
Mūs numylėtas
Būki laimingas.

Mūsų broleliai
Vargo suspausti,
Raskit linksmybę,
Raskit ramybę,
Liaukit vaitoję.

Žaliosios rūtos,
Baltos lelijos,
Su kuo dabinas
Skaisčios merginos,
Visad žydėkit.

Žaliosios girios,
Aukštos siūbuonės,
Amžių sodintos,
Saulės augintos
Amžius žaliuokit.

Kaip vėjas pūčia
Sunkiai kvėpuojat,
Sunkiai kvėpuojat.
Skaudžiai dejuojat,
Jūs mus nuskundžiat.

Kaip mūs didvyriai
Eidavo kovon
Stot už tėvynę,
Davėt nakvynę —
Duokit ir mumiams.

Spygliai — paklodė,
Šakos — antklodė,
Migdė sietynas, —
Dainių kaimynas,
Aušrinė kėlė.

Girios poškėjo,
Žvėris perėjo,

Vėjas šukavo,
Lytus juos prausė,
Maistą šapavo.

Taigi ir šiandien
Pačios žaliuokit,
Šalį raminkit,
Meilę sodinkit,
Veiskit brolystę.

P. Vaičiaitis.

Karo Mokyklos išleistuvės.

Spalių m. 22 d. Karo Mokykla šventė V-tos laidos išleistuvių dieną. 10 val. Panemunėn į išleistuvių pamaldas atsilankė Valstybės Prezidentas, Krašto Apsaugos Ministeris, Kariuomenės Vadas ir kiti karininkai.

Po pamaldų kariūnai su šautuvais išsirikiavo ties bažnyčia. Perskaityta Valstybės Prezidento įsakymas pakelti kariūnus į leitenanto laipsnį. Po to Valstybės Prezidentas pasveikino leitenantus, linkėdamas jiems kuogeriausios kloties. Sušukta keleta kartų garsus „Valio“. 5 p. p. orkestras griežė Tautos himną.

Čia reikia pažymėti nemalonų atsitikimą: Himną griežiant visi piliečiai nusiėmė kepure, bet du prie tvoros sustoję „Šlėktelės“ su kepurėmis vėpso ir šypso, nenorėdami pagerbti Lietuvos. Kariuomenės Vadas generolas Žukauskas įsakė tuojau tuos piliečius suimti.

Po trumpos turiningos Krašto Apsaugos Ministro kalbos kalbėjo gen. Žukauskas. Į jo karštus linkėjimus leitenantai sušuko „Valio“..

Karo Mokyklos Viršininkas generolas Galvydis — Bykauskas, kartu su jaunaisiais leitenantais sušuko valio: Už Valstybės Prezidentą, Seimo Pirmininką ir Kariuomenės Vadą.

Visa kuopa praėjo pro aukštai gerbiamus svečius iškilmės maršu.

Iš bažnyčios leitenantai parvyko į kareivines ir apsirengė leitenanto drabužiais. Netrukus Karo Mokykla buvo prisirengusi, ir Valst. Prezidentas su kitais svečiais atvyko atlikti kalavijo įteikimo apeigai.

Erdvi karininkų salė išpuošta rudens gelsvų lapų vainikais, grindys išbertos eglėlių šakelėmis. Stalas užtiestas raudona gelumbe, kur sudėtos kalavijos: nikeluotos, kokias karininkai jau nešioja ir nauji, Anglijoje daryti. Ant kalavijų užrašyta žymesniųjų, mūsų laimėtų, mūsų metų ir vietos: Vienoj pusėj — apačioj Vyties surašyta senesnieji mūsų kariuomenės mūšiai.

1236 m. Sauliai.
1260 m. Durbė.
1410 m. Griunvaldas.
1506 m. Kleckas.
1514 m. Orša.
1564 m. Ula.
1605 m. Kircholmas.
1649 m. Łojovas.
1654 m. Šklovas.

Kitoj pusėj surašyti naujieji mūsų laimėti mūšiai.
1919 m. Panevėžys — Dauguva.
1919 m. Radviliškis.
1920 m. Giedraičiai.

Ant rankinės iškaltas Vyties kryžius.

P. Prezidentas, atsistojęs gale stalo įteikė kiekvienam leitenantui kalaviją, sakydamas:

Be reikalo nekelk,
Be garbės nenuleisk.

Tai pirmą kartą Lietuvos Karo Mokykloj p. Valstybės Prezidentas suteikė garbę, ryceriškais papro-

čiais vadovaudamasis, asmeniškai įteikdamas jauniems leitenantams kalavijas. Šis įvykis stambiomis raidėmis bus įrašytas V laidos leitenantų dienynuose.

Po šių apeigų V. Prezidentas, svečiai, Karo Mokyklos lektoriai ir auklėtojai nusifotografavo ties kareivinėmis ir suėjo į valgyklą pietų.

Pietums buvo tik užtekinai užkandžio, skanūs pietūs ir „Ragučio“ — limonadas. Kad nebuvo gėrimų, tas į daugelį padarė gero įspūdžio.

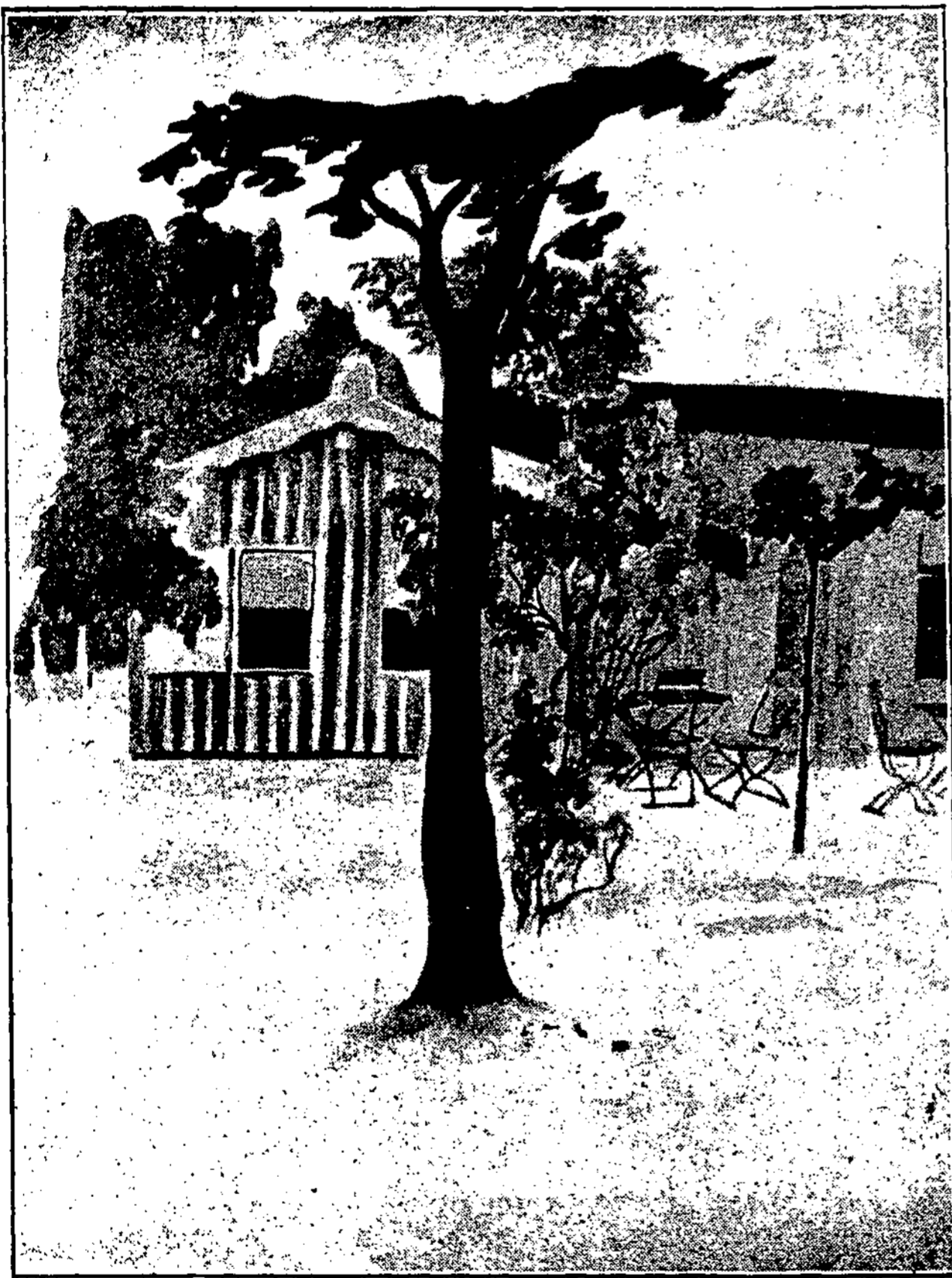
Daug kas slapčia, net niekam nepasisakydami džiaugte džiaugėsi iš tokių blaivų pietų. Ūpas pietuo-e, kad ir neišsigėrus buvo kuo geriausias. Kada jau visi gerai užkando, užvalgė, pasigirdo mūsų širdį žavinti daina: „Eina garsas nuo rubežiaus.“ o paskui ir kitos dainelės. Sušvito visų blaivūs veidai, suvirpėjo širdžių stygos ir visi traukė užvestąją dainą.

P. Prezidentas dar sykį linkėjo leitenantams kuo geriausios kloties.

Leitenantai sušuko garsų „Valio“, sudainavo kartu su orkestru Tautos himną ir ilgiausių metų.

Paskui kalbėjo Seimo Pirmininkas kun. Staugaitis.

— Nėra įmanoma valstybė be kariuomenės. Kaip tik pradėjo organizuotis mūsų valstybė, kartu kūrėsi ir pirmas mūsų kariuomenės pulkas.

Klaipėdos reginėlis: Smėlio karčiamos restoranas.

Šioj salėj, šiose kareivinėse man teko dalyvauti išskilmėse pirmaisiais mūsų kariuomenės kūrimosi metais. Maža ir silpna tada buvo kariuomenė. Silpna ir mažytė buvo ir visa mūsų valstybė. Laikui bėgant, sustiprėjo valstybė, sustiprėjo ir kariuomenė. Šiandien jau man, kaip Seimo pirmininkui, tenka garbės sveikinti jus, tą mūsų jaunuomenės žiedą, kurs stojo į Tėvynės gynėjų eiles.

Valstybėje yra įvairių darbininkų. Aš nežinau kurios rūšies darbininkai yra garbingesni. Bet manau, kad kaip tik tie, kurie leidžia saviesiems ramiai dirbti ir savo ir valstybės darbus, begindami šalį nuo priešų.

Iki šiol jūs mokinotės, dabar jau stosite dirbti šią kilnų darbą, eisite šventas, tėvynės gynimo pareigas.

Seime yra tuščių vietų. Mes laukiame, nerimstame, kada Lietuva susivienys į vieną bendrą kūną, kada ateis iš Vilniaus, iš Klaipėdos atstovai, užims tas tuščias vietas ir pradės dirbti iš vieno su mumis tautos ir valstybės darbą.

Kol tas įvykis reikės gal daug vargti, kentėti, o gal ne vienam net ir galvas padėti.

Linkim sulaukti tos valandos, kai Vilniuje Gedimino kalne suplevėsuos mūsų tautos vėliava, kai Klaipėdos pajūryj mes būsime vieninteli tikri šeiminkai, kur niekas nebetrūkdys ramaus ir kultūringo to krašto gyvenimo!!!

Kr. Aps. Ministeris maj. Šližys pareiškė džiaugsmą, kad prisidėjo naujų jėgų, kad padidėjo karininkų šeimyna. Jisai padėkavo Karo Mokyklos Viršininkui ir visiems auklėtojams už tinkamą karininkų išauklėjimą.

Kariuomenės Vadas generolas Žukauskas šiaip prabilo:

— Mes čia girdėjome gražių kalbų, širdingų linkėjimų ir patarimų. Leiskite ir man, duoti vieną kitą patarimą.

Patarsiu jums, jauni karininkai, prisiartinti prie kareivių, kurie bus jūsų pavaldiniais, bet kartu ir jaunesniais broliais. Jūs turite taip pastatyti save, kad kareivis jus klausytų, jums tikėtų ir jus mylėtų. Klausys jus, nes bus jam už pats save gėda, tikės, nes jūsų mokslo žinios, jūsų sumanymas prie to jį privers; mylės, nes jūsų kareiviui užuojauta, susirūpinimas juo, jį į tai patrauks... Karininkui nėra nustatytas darbo laikas. Jeigu jisai nori būti atatinkamu karininku ir tinkamai pildyti jam uždėtas pareigas, jis turi visas 24 valandas dirbti ir budėti, kad jo pavaldiniai būtų tinkamai aprūpinti, išlavinti, smagūs ir linksmi. Jeigu kareivis nuiminęs, — priek prie jo, užklausk jo, kas jam yra, ko jis liūsta, suramink jį, patark jam, pagelbėk. Tada tai tu būsi mylimas ir gerbiamas. Po šios kalbos garsiausiai „Valio“ šaukė leitenantai. Matomai tie patarimai giliai įmigo į jaunuolių širdis. Uždainuota „Ilgiausių metų“.

Vakare, 20 val., svečiai buvo pakviesti į Karininkų klubą, į išleistuvių balių — vakarėlį.

Vakarėlis buvo linksmas, smagus. *Petras Biržys.*

— Nuo ko arbata pasidaro saldi?
— Nuo šaukščiuko maišymo.

Radio žvalgyba.

I.

Tik 28 metus tegyvuoja radio - telegrafas ir per tą laiką jau suspėjo tarp ryšių priemonių užimti vieną svarbiausių vietų.

Prieš Didįjį Kara radio-telegrafas dar neturėjo tos reikšmės, kurią jisai šiandieną turi. Jo veikimo sritis buvo griežtai apribota ir galingiausių stočių siekė tik 3—4000 kilometrų, gi paprastai radio-stočių girdėjimas neviršijo kelių šimtų kilometrų. Tik jūrose radio-telegrafui konkurencijos nebuvo ir kiekvienas kiek didesnis laivas iki 1914 m. turėjo savo radio-stotį.

Toji ypatybė, kad radio-telegrafas veikia ir per priešų užimtus ir per smarkiausiai apšaudomus plotus, atkreipė į save visų šalių armijų domesį. Jau Japonų kare 1904—05 metų rusai armijoje turėjo radio-stotis ir pažinojo jų svarbumą.

Iki 1914 metų radio-telegrafas tarnavo daugiausia tik tolimiems ir tarptautiniams ryšiams, o karui prasi-
dėjus pilnai perėjo armijos žinion. Nuo 1914 m., dė-

ka savo ypatybėms, radio-telegrafas smarkiai pradėjo vystytis, kol dasiekė savo dabartinio stovio.

Žingeidaujantiems trumpai su radio uždaviniais kare supažindinti ir skiriu šį straipsnelį. Rašant jį pasinaudota vokiečių ir rusų spaudoje paskelbtais paskutiniojo karo prityrimais.

II.

Kaip jau minėta šiuo laiku radio-telegrafas, o greita jo ir radio telefonas, tarp karo ryšių priemonių užima vieną svarbiausių vietų.

Kiek poziciniame, tiek ir manevriniame kare radio telegrafas ypatingos naudos atneša didesnių kariuomenės dalių susižinojimui ir cirkulariems pranešimams perduoti.

Ypač manevriniame (lauko) kare.

Iš praeito karo daug pavyzdžių radio naudos paliko. Kautynėse prie Lodžio miesto (Lenkijoje) rusų armija iš visų pusių liko prieš apsupta, visi ryšiai buvo nutraukti ir tik buvusieji radio stočiai dėka pavyko susižinoti su užfronte. Rezultate rusai iš savo sunkaus padėjimo išėjo ir net apsupo du vokiečių korpusus. Padėtis jų buvo labai rimta. Pasakoja, kad rusai net buvo išreikalavę atatinamą traukinių skaičių belaisviams gabenti, bet... vokiečiai radio telegrafu susirišo su savo kita armija, bendrai puolė rusus, pralaužė jų frontą ir tuomi išsigelbėjo. Tokių pavyzdžių yra galybė.

Kok'a gi radio telegrafo nauda laivyne, kur laivų nei paprastu telefonu, nei telegrafu, nei siunčiamaisiais surišti negalima!.. Sutartinai veikti ir su aukščiausia vadovybe sausumoj susižinoti eskadros gali tik radio telegrafui dėka. Tik radio telegrafui dėka tolimos jūrų ekspedicijos žino, kas tėviškėje girdėti. Tokia pat radio telegrafo reikšmė aviacijoje.

III.

Be savo tiesioginių uždavinių, ryšių kare radio telegrafui yra ir kitas nemažiau svarbus paskyrimas, radio-žvalgyba, kurios svarbiausios šakos yra:

- a) prieš radio stočių darbų sekimas,
- b) pranešimų perėmimas ir jų dešifravimas, (išskaitymas),
- c) pelengacija.

Prieš radio-stočių darbų sekimas atliekamas per daug klausomųjų radio stočių. Tų

stočių pareiga: — sekti visų girdimų prieš pusėje radio stočių darbą. Jos privalo sekti kiekvieną radio stotį, jos darbo pobūdį, intensingumą, susekti jos šaukiamuosius ženklus, susekti su kokiomis stotimis dirba, įsidėmėti bangų ilgį ir balsą, kad stotį ir pakeitus bangas ar šaukiamuosius ženklus galima būtų pažinti, iš girdimo stiprumo spręsti apie stoties prisartinimą bei atsitolinimą, stengtis sužinoti stoties sistemą. Visam per dieną susektam daroma bendra santrauka, kurią perduoda atatinamam asmeniui bei įstaigai.

Prieš radio pranešimų perėmimas atliekamas taipogi klausomųjų radio stočių, kurių pareiga gaudyti ir užrašinėti visas tam tikrų prieš radio stočių depešas kiek šifruotas¹⁾ tiek ir nešifruotas. Šifruotos depešos duodamos tam tikriems asmenims dešifruoti²⁾. Sugautos radio-gramos paprasto nesvarbaus turinio suvedamos bendron dieninėn santraukon ir perduodamos drauge su sekamųjų radio stočių darbų santrauka. Ypatingos svarbos radio-gramos, operatyvūs įsakymai, operatyvūs pranešimai ir t. t. tuč-tuoju perduodamos vyresnybei.

Pelengacija atliekama dviejų, trijų pelenguojamųjų radio stočių. Pelengacija yra tai dirbančios radio stoties vietos nustatymas. Pelenguojamosios radio stotys nuo paprastų radio stočių mažai kuo skiriasi, tik antena kiek kitaip įtaisyta. Antena galima jungti taip, kad girdėtusi tik vienoje pusėje (pasiekta iki 1/2 laipsnio tikslumo). Pastačius dvi tokias radio-stotis atskirai viena nuo kitos ir pažymint žemėlapyje dirbančios prieš radio stoties kryptis į vieną ir kitą iš jų, sužinosime taip vadinamą „persikirtimo sistemą“ dirbančios radio-stoties vietą.

Pilnai radio-žvalgybai atlikti visų trijų rūšių darbai, t. y. sekimas, pranešimų gaudymas ir pelengacija jungiami tam tikra vadovaujanti priimamąja—perduodamąja radio stotimi.

¹⁾ Kadangi radio-telegrafas vienodai veikia į visas puses, kiek mūsų, tiek ir priešų, tai priešui yra galimybės perimti visus mūsų slaptus įsakymus, pranešimus ir t. t. kas veikiančiai kariuomenei daug žalos galėtų pridirbti. Kad slaptos radio-gramos priešui būtų nesuprantamos, jose raidės užmainomos skaitmenimis, arba kitomis raidėmis, — sulyg susitarimo. Toks užmainymas vadinasi šifravimas, o telegramos — šifruotos.

²⁾ Dešifravimas — reiškia šifruoto rašto tikromis raidėmis užmainymas. Darbas priešingas šifravimui. A. Š.

Vyr. pusk. Zaranka.

Mano atsiminimai iš Lietuvos karų.

(Žiūrėk „Kario“ 44 Nr.).

48. Atkakloj kovoje.

Mūsų kuopai davė naują karininką rusą. Jis buvo didelis, laibas, nešiojo akinius, o mūsų vadas Vidugiris vėl liko voros viršininku. Mes, praėję pro kelius vienkiemius, sustojome prie miško. Čia pradėjome skleistis į grandinę. Kai buvom visi išsiskleidę į grandinę, pasigirdo komanda pirmyn! ir abi kuopos pasislėpė miške. Per mišką buvo sunku eiti, nes buvo labai tankūs krūmai ir net negalima buvo atsimerkti: krūmai draskė veidą ir nosį ir akis apipynė. Tankumyne buvo sunku palaikyti ryšį tarp draugų ir nuolat puldinėjom tai į dešinę, tai į kairę vietomis buvo kalnuota, vietomis gi buvo labai šlapia ir kojos lindo beveik iki kelių. Ant galo po visų tų kliūčių mes pamatėm tarp medžių šviesą ir lauką.

Mums baigiant eiti iš miško į mus pradėjo bolševikai šaudyti iš dvaro Veisenzeje. Čia pat buvo

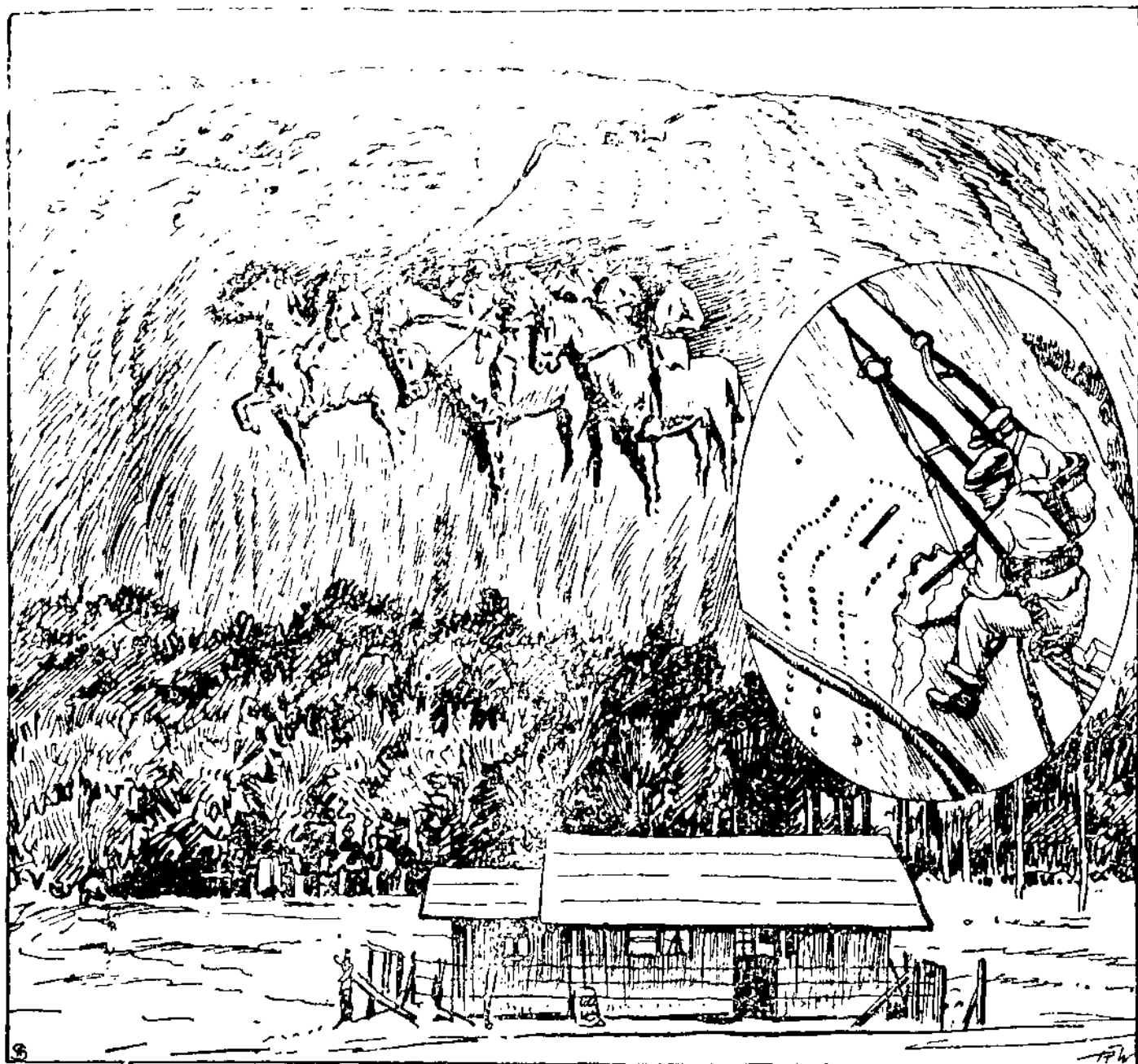
pėva, toliau matėsi vienkiemiai išmėtyti po visus šonus, o dar toliau dvaras Veisenzeje. Išėję iš miško sugulėm ir pradėjom šaudyti. Pagulėjus ir pašaudžius, mums padavė komandą pirmyn! Mes pasilenkę pradėjom daryti perbėgimus pirmyn. Tuo tarpu į mus pradėjo šaudyti iš artilerijos, bet jų sviediniai sprogo toli mūsų užpakalyje. Ten papulė į vieną grįčią ir išbaidė mūsų vežikus su vežimais. Mūsų artilerija irgi netylėjo ir smarkiai šaudė priešą. Nors bolševikai į mus smarkiai šaudė iš kulkosvaidžių ir šautuvų, mūsų kuopai jokių nuostolių nepadarė, bet užtai ketvirta kuopa labai nukentėjo. Mes pasiekėm miškelio, kuris buvo po kairėj pusėj, o 4-ta kuopa liko lauke. Priešais miškelio ant lauko už poros šimtų žingsnių buvo matyti nedideli apkasai. Iš karto mes manėm, kad ten jau paspėjo mūsųškiai užėiti, bet greit supratom, kad ne mūsųškiai, tik bolševikai. Jų buvo matyti tik galvos. Jie galvas iškišdavo tik iššauti, o iššovę vėl slėpėsi. Mes šaudėm į juos iš krūmų, bet jie mūsų šautuvų nelabai bijojo. Tada kulkosvaidininkai nutaikė savo kulkosvaidį į jų galvas ir paleido tarškėti. Mes matėm, kaip apkaso viršūnė sudulkėjo ir bolševikai tuoju įtraukė savo galvas į apkasus ir daugiau taip drąsiai jau nebesirodė.

IV.

Radio-žvalgyba manevriniame (lauko) kare. Kokios milžiniškos naudos manevriniame kare atneša radio, parodė jau pirmųjų paskutiniojo Europos karo dienų praktika. Sudarius tinkamai sekimą, pranešimų gaudymą ir pelengaciją nekartą visai tiksliai susekta prieš pajėgų sustatymas.

Pavyzdžiu tam gali būti:

1915 metų balandžio mėnesį rusai iš surinktos radio žvalgybos medžiagos sustatė vokiečių armijos

Milžiniškas paminklas uoloje. Amerikoj ruošiamas paminklas, kokio visame pasaulyje nėra. Paminklas bus iškaltas tiesiog uoloje. Kad nupiešti paminklo projektą uoloje, gražiai išdailintas uolos šonas buvo uždengtas nuo šviesos, išteptas tam tikra fotografijos medžiaga, paskui ant tos medžiagos su milžiniška projekcijos lempa atvaizdavo paminklo projektą, iššaukė ir užtvirtino patį paveikslą ir paskui ėmė sulgti tuo paveikslu kalti patį paminklą. Apvalume matome, kaip toje uoloje iškalinėjamas pats paminklas.

Priešas šaudė sprogstančiomis kulkomis ir jų kulkos sprogdavo lyg kad botago pliaukšėjimas. Kulkos savo dainą dainavo, o mes vaikščiojom po miškelį šaudydami į priešą. Arba dar užgirsi kaip priešas ar mūsų patrankos išsauna ir sviediniai švilpdami ir uždami pralekia per mūsų galvas. Sviediniai sprogdami išnešiodavo po visa mišką garsa, ir girdėtis buvo, kaip kokia skeveldra sunkiai krisdavo žemėn, laužydama šakas. Mūsų viršilai kulka pakliuvo į mūro rankovę ir ją sudraskė, bet viršilai niekur nekliuvo. Viena sprogstančia kulka sprogo prie pat kareivio Žurauskio veido ir jos skeveldra įlindo jam į žandą paliai akį. Jis tuojau ją iškrapštė ir apsirišęs pasiliko šaudyti sykiu su mumis.

Ketvirtoji kuopoj sužeidė kuopos vadą Kukiną ir kuopoje, netekusios vado, pasidarė sumišimas ir mes pamatėm tą kuopą traukiantis atgal. Ketvirtai kuopai pradėjus trauktis ir mes daugiau negalėjome laikytis ir mūsų vadas, tas didysis rusas su akiniais, liepė mums pamažu, atsišaudant trauktis. Mes apleidome miškelį ir išėjom į pievą. Kai išėjom į pievą bolševikai apipylė mus kulkomis ir mes turėjom per tą pievą bėgti. Atsišaudydami mes perbėgom per pievą ir suėjom į mišką, per kurį iš rytoėjom pirmyn. Bolševi-

radio ryšių schemą, kurioje aiškiai matėsi į akis 4 radio stočių sugrupavimas: stočių PS, HD, NZ ir neišskios stoties Torno — Lomžos rajone. Tos stotys dirbo su visa eile apkasų radio stotimis. Tuo būdu buvo sužinota, kad vokiečių armijoje laukuos buvo daug mažų radio stočių.

Dar aiškesnis pavyzdys iš raudonųjų karo su gen. Vrangeliu. Dviejų pelenguojamųjų ir sekamųjų radio stočių pagalba tiksliai nustatyta 6 Vrangelių divizijų vieta ir dar tikrai susekta, kur stovėjo kiekvienas Vrangelio laivyno laivas.

Manevriniame kare radio žvalgyba atliekama per sekamąsias ir pelenguojamąsias radio-stotis. Puolant radio stotys negali suspėti eiti su veikiančiąja kariuomene, nes radio žvalgybas, t. y. sekimas ir pranešimų gaudymas privalo būti nuolatinis, be pertraukos, nes tik tuomet galima gerų vaisių laukti. Priešakinei radio stočių eilei pamainyti privalo būti rezerve kita eilė. Kuomet viena eilė pereina į kitą vietą, antroji eilė privalo dirbti sekti.

Reik atminti, kad manevriniame kare radio-stotys turi ypatingai daug darbo, nes nevisumet galima vielų ryšiais susirišti. Taigi ir radio-žvalgybai manevriniame kare darbo yra nemaža.

Kitame „Kario numerį“ pakalbėsime apie radio žvalgybą pozicijiniame kare. *Ltn. Šulcas.*

Karo chronika.

Čekoslovakijoj.

— Čekoslovakų kariuomenės ginklavimas ir aprūpinimas. Specialė karo tyrimo ir bandymo įstaiga kontroliuoja perkamos medžiagos kokybę ir tuo pačiu laiku ji yra specialė įstaiga karo medžiagos pataisymui arba pakaitai. Karo geografijos instituto, kuris atsako visiems naujausiems reikalavimams, rūpesniu pasiekta pilna nepriklausomybė nuo užsienio. Minimas institutas padarė visą eilę darbų: nufotografavo Pragą ir jo apylinkes, padarė pirmojo laipsnio trianguliaciją Moravijoj. Toliau buvo padarytas tachometriškas Pragos nufotografavimas, peržiūrėti specialūs ir bendri žemlapiai

kai smarkiai šaudė, bet vis tik liko savo vietoj. Perėję per mišką, mes grįžom į seną vietą, iš kur prieš porą val. buvom pradėję savo puolimą. Nuostolių mūsų kuopa turėjo nedaug, viso tik tris nesunkiai sužeistus, o ketvirta kuopa tai apie 30 žmonių užmuštų ir sužeistų. Traukiantis visus buvo apėmus kažkokia panika, nors bolševikai ir nesivijo. Labiausiai panikos buvo apimta ketvirta kuopa, nes ji turėjo daug nuostolių.

Sunku buvo sustabdyti įsibėgėjusius žmones. Tada mūsų ilgasai rusas ištraukė brauningą ir juo grąšindamas sustabdė visus ir privertė vėl išsipylti grandinėn. Mes su ketvirta kuopa, išsipylę grandinėn po kairei ir po dešinei kelio pusės sugulom. Paskui tuojau mus visus pakėlė ir liepė visiems grandinėje eiti atgal į užpakalį. Mes pasitraukėm atgal gal pusę kilom. Čia liepė vėl gulti. Mes sugulom ir pradėjom ilsėtis, nes buvom privargę. Nuo vakar dienos vis buvom ant kojų, o dabar laikas buvo jau po pietų, bet mums niekas neatvežė pietų ir mes iš nakties vien tik duonos buvom valgę.

49. Sunkią kovą toliau betęsiant.

Mums gulint ant kelio atėjo mums į pagalbą mo

išleistas rinktinis respublikos žemlapis. Reprodukcinis skyrius išspausdino 4.000.000 egz. žemlapių ir 2.000.000 egz. pristatė iš geografinių žemlapių sandėlių.

(„Prager Presse“, 23-X-28)

— Čekoslovakų kariuomenės orlaivynas.

Orlaivynas irgi sparčiai auga. Laike perversmių veikė tik vienas nebaigtas aerodromas Jegere, nedidelis aeroplanų skaičius ir viena remonto dirbtuvė Pragoje. Pastaruoju laiku įsteigtas karo aerodromas ir karo dirbtuvė aeroplanams dirbti, taip kad savoji pramonė gali pateikti reikalingą skaičių aeroplanų ir motorų.

Čekoslovakų kariuomenės orlaivynas gerai organizuotas ir jo tolimesniam tobulėjimui dedama daug pastangų. Mokymo aikštėje lakiojimo mokinas 1000 žm. į lakūnus. Jegero aerodromo statymas užbaigtas. Pradėtas statyti naujas aerodromas ir aerodromos lakiojimo pamokoms.

Visose srityse darbas eina naudojantis savąja pramone; buvo padirbti savi aparatų tipai. Aeroplanų ginklavimas irgi savąja pramone aprūpinamas. Įsteigta meteorologinė stotis. („Prager Presse“, 23 X-28)

Čekoslovakų kariuomenės pajėgos. Nuolatinis ginkluotas kontingentas turi susidėti iš 150.000 žmonių (iš jų 10.629 karininkai ir 11 740 kapralų).

Išlaidos kariuomenei buvo sekančios:

1918 metais	200.887.180 kronų	
1919 m.	1.740.166.602 kr.	21.60 % visų valstybės išlaidų.
1920 m.	2.364.518.430 kr.	15.41 %
1921 m.	3.561.104.189 kr.	15.99 %
1922 m.	3.193.120.022 kr.	15.69 %
1923 m.	2.775.137.132 kr.	14.35 %

Čekoslovakų kariuomenė šiandien susideda iš: 12 divizijų (24 pėstininkų brigadų, 48 pėstininkų pulkų), 2 kalnų brigadų (po 2 pėst. kalnų pulkus), 3 kavalerijos brigadų ir kitų dalių.

(„Prager Presse“, 23-X-28).

Vokietijoj.

— **Kiustrino maištininkų nuteisimas.** Spalio 27 d. viešam posėdyje nuteisti Kiustrino maištininkai, kaltinami valstybės išdavime. Majoras Buchdruker 10 metų sunkių darbų kalėjimo ir 100 milijonų pabaudos, majoras Chercher 2½ metų kalėjimo. Abu nu-

kama ir penkta kuopos. Mokama kuopa užėmė ketvirtos kuopos vietą, o penkta kuopa kairiau mūsų, taigi mūsų kuopa liko viduryje. Ketvirta kuopa nuėjo į atsargą, o mūsų kuopa liko vietoje. Mokamai ir penktai kuopoms nuėjus pirmyn mes greit užgirdom ant abiejų sparnų šautuvų ir kulkosvaidžių tratėjimą. Mus pirmą ir antrą būrius nuvedė keliu per mišką, per kurį iš ryto ėjom grandinėje. Netoli galo miško mus sustabdė ir liepė sėsti į griovį. Mes susėdę tuojaus pradėjom snausti.

Cionai atėjo bataliono vadas karininkas Variakojis su bataliono komendantu Reikalu ir voros viršininkas. Vadai nuėjo į kapines, kurios buvo čia pat prie miško ir pradėjo žiūrėti prieš pozicijas. Mokama ir penkta kuopa smarkiai šaudėsi su priešu paliai ežerą. Po kiek laiko atėjo nuo kapinių mūsų vadai ir liepė viršilai vesti kuopą į tas kapines. Mes pasilenkę, kad priešas nepamatytų, perbėgom per pievelę, kuri skyrė mišką nuo kapinių, ir subėgę į kapines ir pasirinkę geresnių vietų sugulom. Nuo kapinių buvo mums gerai matyti priešas ir tas dvaras, kuriame jis tupėjo ir iš kurio jis nenorėjo išeiti. Mes nuo kapinių nešaudėm, o tik buvom tyliais kitų kovos liudininkais, mes čia buvom, tur būt, pastatyti del visa ko,

teistieji palikti arešte. Likusieji kaltininkai nuteisti uždaryti kalėjiman nuo 3 iki 6 mėnesių. 5 išteisinti.

— **Reino krašte.** Bone, Godelsberge ir Bevele einančios sunkios kautynės policijos su separatistais. Separatistai užėmę miestų rotušes. Koblenca, Acheną, Krefeldą ir Trierą seperatistai atvirai palaikomi prancūzų ir Belgų, buvo užėmę iš naujo, bet spalio 30 d. vėl iš ten išmušti. Kai kurios vietos einančios iš rankų į rankas

Lenkijoj.

— **Karininkų skaičiaus sumažinimas.** „Goniec Krakovski“ rašo, kad valdžia projektuoja žymų karininkų skaičiaus sumažinimą. Paleidimas bus pradėtas šių metų pabaigoje. Viso manoma paleisti apie 3.000 karininkų.

— **Nuolatinė karo paroda.** „Polska Zbr.“ praneša, kad Poznaniuj instruktavimo tikslams manoma įsteigti nuolatinę parodą, kur bus surinkti kaip senųjų taip ir dabartinių laikų ginklai, drabužiai, modeliai, fotografijos, dokumentai ir t. t.

Karininkų draugija butais apsirūpinti. Varšuvoj įsisteigė karininkų draugija, kuri rūpinasi karininkų šeimynoms namų statymu. Šiam reikalui išgavo 50 hekt. žemės prie Varšuvos miesto, ir valdžiai padedant, 1922 metais pradėjo darbą. Pirmais metais pastatyta 75 namai, šiais metais dar 56. Tokiu būdu nemažas skaičius šeimynų liko aprūpintas butais. Tokia pat draugija susitvėrė ir Gardine ir šiemet pradėjo darbą. Gardine dar tuo pačiu norima sustiprinti lenkų elementas, padidinant lenkų gyventojų skaičių.

(„P. Z.“ 286-7).

— **Generolas Halleris grįžta kariuomenėn.** Savo laiške seimo maršalkai iš š. m. spalio 5 d., buvęs išrinktas į seimą gen. Juozas Halleris atsisakė nuo seimo atstovo pareigų ir grįžo prie karo tarnybos.

(„P. Zbr.“ 288).

— **Aukštųjų Karo Studijų Centras.** Lapkričio m. 15 d. prie Generalio Štabo atsidengia Aukšt. Karo Studijų Centras, į kur bus surinkti aukštesnieji viršininkai pulkininkai ir generolai tolimesniam lavinimuisi. Studijų vedėju paskirtas gen. Želigovskis. Nuolatiniais lektoriais bus prancūzų ir lenkų karininkai ir kai kurie iš civilių profesorių.

„Gaz. Warszawska“.

— **Lenkų generolų avansavimas.** Respublikos prezidento įsakymu bus sustatytas sąrašas pakė-

kad priešas kartais neužsimanytų per čia žengti. Puolimą darė mūsų sparnai. Mane pastatė dešiniame kapinių krašte pro žiūroną žiūrėti į dešinę pusę kur buvo mokama kuopa.

Man gerai buvo matyti visur aplinkui. Matyt tą dieną mūsų šaukai ėjo pirmyn visu frontu. Į dešinę nuo mokamos kuopos buvo matyti, kaip ėjo pirmyn Mariampolės bataliono grandinės. Iš čia toli buvo matyti, nes čia buvo dideli laukai. Mūsų šaukai, rodos, buvo miškuose, o priešas kaimuose, dvaruose. Tarp vieny ir kitų buvo laukai, per kuriuos mūsų šaukai reikėjo eiti pirmyn. Mariampolės bataliono grandinės ėjo pirmyn mažomis dalimis. Buvo matyti, kaip mūsų šaukai pasikėlę pabėgėję kiek pirmyn, vėl gula ir šaudė, paskui vėl kelias, bėga ir vėl gula, vėl kelias ir bėga pirmyn, ir vėl gula. Mariampolės bataliono batarėja smarkiai mušė priešą. Bolševikai šaudė tik iš vienos patrankos, ir tur būt didelės, nes kai išsauna, tai negreit jų sviedinys atšvilpia ir kaukdamas, didžiausiu trenksmu sprogdavo kur nors mūsų užpakalį išnešiodamas garsą per visą mišką ir lauką.

Mūsų mokamai kuopai, kuri buvo miške, bolševikai neduodavo nė nosies iš miško iškisti. Bolševikai buvo įsitraukę savo kulkosvaidį į dvare esančią

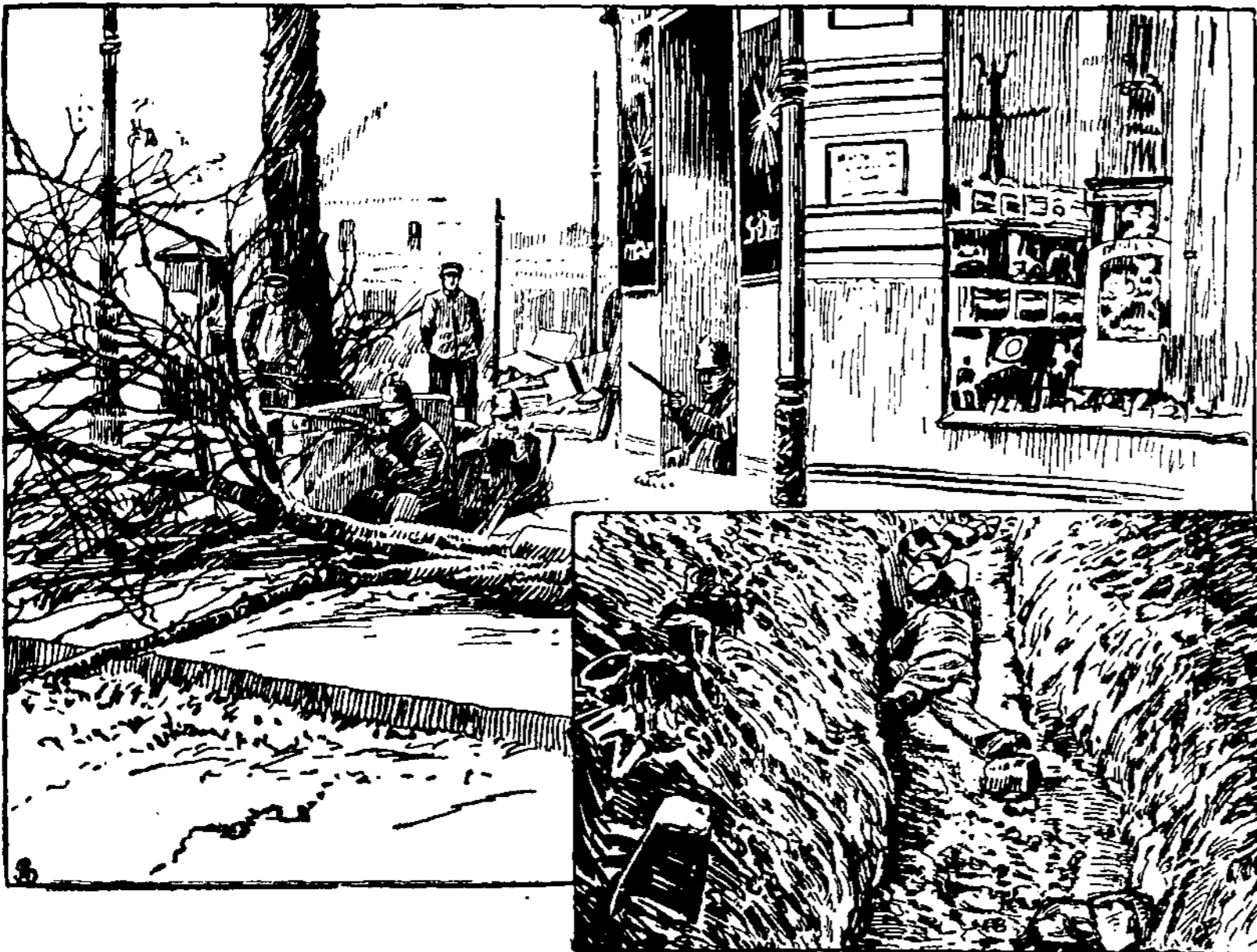
limui: 19 pulkininkų į brigados generolus, 10 brigados generolų į divizijos generolus ir 3-jų divizijos generolų į aukščiausiąjį generolo laipsnį „ginklo generolai“, kurių iki šiol turėjo tik du generolai. Iki šiol buvo 77 brigados generolai, 24 diviz. generolai ir 2 laipsnyje „ginklo generolų“. Sąrašo sustatymui paskirta komisija iš vyresniųjų generolų. „Gaz. Warsz.“.

— **Lenkijoje** karo teismas traukia atsakomybėn karininkus V. Baginskį ir A. Viečorkevičių, kaltinamus organizavime teroristinių pasikesinimų Lenkų pusėje.

Iš visur.

— **Graikijoje.** Pusiau oficialėmis žiniomis pranešama, kad visi sukilėliai pasidavę valdžios kariuomenei. Sukilėlių vadas gen. Metakis pabėgęs Norvegų garlaiviu į Italiją.

— **Latvių** ministerių kabinetas priėmė įstatymo projektą apie valdymą ginkluotų jėgų karo metu. Įstatymas numato santykių sutvarkymą tarp valstybės

Iš kovų vokiečių valdžios su komunistais **Hamburge**: Viršuj policininkai besišaudantieji su riaušininiais, apačioj komunistų apšaudytas apkasas.

mūrinę triobą ir iš ten nedavė mokamai kuopai ramybės. Kaip tik mūsiškiai pasirodydavo iš miško, tai tuojaus ir rūksta pro tos trobos langą mėlyni dūmai ir miškas pritaria: tra-ta-ta-ta-ta ir jų kulkos jau laužo medžių šakas. Tada atėjo mūsų artilerijos sekėjas, kuris priėjęs visai arti prie mūsų grandinės ir įsilipęs į medį pradėjo komanduoti artileriją. Jis iš medžio gerai matė, kur buvo priešo kulkosvaidis ir per telefoną nurodydavo batarėjai, kur šaudyti. Sekėjas pasakydavo numerius ir po to surėkdavo ugnis! ugnis! Už kelių sekundų užgirsti, kaip batarėja šauna ir sviedinys švilpdamas, uždamas ir grėždamas orą pralekia per mūsų galvas ir didžiausiu trenksmu sprogtas pas bolševikus. Mūsų sekėjas vis taikė į tą mūrą, kur bolševikų kulkosvaidis buvo ir vieną sykį tik užgirdom: ugnis! ugnis! kaip uždami ir kaukdami pralėkė per mūsų galvas sviediniai ir viens paskui kito papuolė į mūrą, iš kurio tik balti dūmai ir plytos su dulkėmis pasipylė, ir iš ten kulkosvaidžio tratėjimo nebuvo girdėtis. Mūsų artilerija, dar kiek pašaudžius, šaudyti visai perstojo. Po tam greit ir sutemo.

Kaip tik pradėjo temti, tai ir mokama kuopa išėjo iš miško ir nuėjo pirmyn. Mes mokamai kuopai padėjom eiti pirmyn savo ugnia iš kapinių todėl ir pas

prezidento ir kariuomenės vado kompetencijos nustatymą. Toliau įstatymas numato, kad karo metu visos ginkluotos jėgos valdomos kariuomenės vado. Įstatymas bus greit įneštas į seimą svarstyti.

„Jeiguomet prisiartinsi prie miesto, kad jį užkovotumėi, pirmą pasiūlyk jam santalką“.
(V Moz. 20.10).

Iš kariuomenės gyvenimo.

Kariuomenė pagerbia Lietuvos atgimimo Tėvą Dr. Joną Basanavičių. Š. m. lapkričio 23 d. mūsų kariuomenei švenčiant 5 metų savo gyvavimo sukaktuves laike pagerbimo žuvusiųjų bus iškilmingai atidengtas Karo Muzėjaus sodnelyj paminklas Dr. Jonui Basanavičiui. Paminklas statomas kariuomenės vardu. Biustas dail. Zikaro darbo, padarytas iš tutelių nuo šovinių, paleistų į Lietuvos priešininkus kautynėse už nepriklausomybę. Akmuo nuo sienos, skyrusios Didžiąją Lietuvą nuo Mažosios.

Komandiruoti užsienin aukštąjį karo mokslą eiti į Belgiją: majoras Jakutis ir kapitonas K. Tallat-Kelpša ir į Čekoslovakiją kapitonas Pundzevičius.

Apie leitenantą Slabšį klaidingai buvo pranešta „Kario“ 41 Nr., kad jis baigė aukštąjį karo mokslą Belgijoje; jis tik išvažiavo šį mokslą tęsti.

Pamaldos už žuvusius. Lapkričio 2 d. 10 val. Kauno įgulos bažnyčioje buvo pamaldos už žuvusius Karo Mokyklos karininkus, kariūnus ir auklėtinius.

3 dragūnų „Geležinio Vilko“ pulko vado rūpesniu, pulko stovėjimo vietoje N. mieste kino teatre „Birūtėje“ spalio mėn. 22 dieną buvo demonstruota venerinių ligų filma. Prieš pradėdant rodyti pulko vadas pasakė prakalbą, kurioje nurodė baises venerinių ligų pasekmes ir pabrėžė

mus atsilankė prieš viešnės. Mūsų karininkas išleido baltą raketą, nes jau buvo tamsu. Išleido baltas rakietas mokama ir penkta kuopos. Bolševikai irgi neapsileido jie irgi išleido kelias baltas rakietas, kurios apšvietė visą lauką, kur buvo mokama kuopa ir visą tamsų vasaros dangų. Rakietas išleidžius visur nuostojo šaudyti, mane gi su vienu kareiviu pastatė mūs pakalnėje sargybon.

Tuom tarpu atėjo trečio būrio kareiviai, kurie mus apmainė ir mes atėjom į štabą, kur radom šaltą vakarienę. Vakarienės pavalgę mes suėjom į grįčią, kur buvo voros viršininkas; kiti kareiviai ir tas sekėjas kuris buvo įsilipęs į medį paliai grandinę. Mums čia sėdint, raitininkas atnešė voros viršininkui iš penktos kuopos kažkokį pranešimą, paklausė raitininko, ar penktoji kuopa nėra nuostolių. Raitininkas pasakė, kad lig šioliai nebuvo. Dar kiek palaukus voros viršininkas nusiuntė mokamai kuopai įsakymą, kad ji atsitrauktų.

(Bus daugiau).

— Kas dar gali būti tuščiamė kišeniuje?
— Skylutė.

kad svarbu ne tai, kad karys vienas užsikrečia liga, bet, kad jis paskui tą ligą perduoda savo nieko nekaltai žmonai ir vaikams. Kadangi filma buvo vien tik su vokiškais parašais, tai pulko medicinos gydytojas vyr. leit. Trečiokas aiškino rodomuosius paveikslus lietuvių kalba.

Dragūnai, išvydę baisias venerinių ligų pasekmes, yra dėkingi savo viršininkams, kurių rūpesniu jie gavo pamatyti tų ligų vystymąsi ir stengsis sulaikyti savo geidulius, kurių pasekmės skaudžiai galės atsiliepti jų vaikams.

Švietimas.

2 jo Ulonų pulko švietimas buvo visai apmišęs, tik dėka švietimo komisijos pirmininkui leit. Grincevičiui jis yra šiek tiek prikeliamas. Jau sutvarkomas pulko knygynėlis, kuriame yra apie 300 knygų. Gal tuojaus būtų prasidėjęs knygų skaitymas, bet nėra atskiro kambario skaityklai. Nėra vilties, kad skaitykla būtų įtaisyta ir karių klube.

Galima palinkėti švietimo komisijai daugiau energijos ir pasiryžimo ir tikrai mes netrukus turėtume skaityti knygų iš nuosavo knygyno. **Maldutis.**

Sportas.

9 p. L. K. Vytenio pulko sportininkai baigdami metų sporto sezoną, rugsėjo 23 d. surengė trečią, ir jau šiemet paskutinę „Sporto šventę“. Programa šios šventės buvo daug platesnė ir žymiai įdomesnė nei pirmų dviejų švenčių. Pirmose dviejose šventėse daugiausia buvo demonstruojama įrankių gimnastika, gi šioje veik visos pastangos buvo mestos lengvosios atletikos srityn, neišskiriant net ilgųjų distancijų bėgimo. Tuo būdu sportininkai pastatė šiemet pulkui visą eilę gan stiprių rekordų būtent:

Bėgimai:

100 mtr. leit.	Šepetys	13 sek.
100 „ „	Kazanskis	13,2 sek.
800 „ eil.	Žatkus	2 m. 33 sek.
800 „ „	Mišeikis	2 m. 40 sek.
1500 „ „	Mišeikis	4 m. 40 sek.
10000 „ leit.	Naunčikas	46 min.
10000 „ eil.	Ukininkas	48 min.

Estafetinį 4×100 mtr. bėgimą laimėjo grupė „B“.

Šokimai:

Į toli įsibėg. eil.	Maziliauskas	5,04 mtr.
„ „ eil.	Zaksas	4,48 „
„ aukštį įsibėg. leit.	Šepetys	1,30 „
„ „ eil.	Kailius	1,25 „
„ su kartimi eil.	Zaksas	2,35 „
„ „ eil.	Kailius	2,25 „

Mėtimai:

lietės leit.	Šepetys	33,20 mtr.
„ „	Naunčikas	33,10 „
Disko leit.	Šepetys	28,20 „
„ „	Naunčikas	26,86 „
Skritulio j. p.	Kirilka	9,80 „
„ eil.	Timleris	8,90 „

Po lengvosios atletikos sekė visai čia gerai išmiklinta, gražiai apšlifuota įrankių gimnastika, kurių pirmenybė buvo užskaityta veik tiems patiems asmenims, ką ir per pirmas dvi sporto šventes, kas „Kary“ jau, regis, buvo minėta.

Jeigu šiemet nuo pusiauvasario tiek daug padaryta, tai sekančiais metais šio pulko sportininkai, tur būt, daug ko naujo pasakys. **V—r a s.**

Teatras.

Lepšių (Panevėžio apskr.) prad. mokykloje spalio m. 14 d. 4-to pėstininkų pulko 2-ro bataliono kariai surengė vakarą, kuriame buvo statoma: „Trys mylimos“ ir „Senovės Karo Vaizdelis“. Artistai savo ro-

lės atliko gana gerai. Ypač pažymėtina raštininkas p. Zokas, kuris pirmame veikalėly vaidino rolėje „Liudiviko, o antrame „Senuko-tėvuko“.

Ačiu Pulko Švietimo skyriaus vedėjui leit. Žukaičiui ir tvarkos dabotojui viršilai Bulkaičiui, tvarka visą laiką buvo pavyzdinga.

Gaila tik to, kad pašlapus keliams tolimesni žmonės negalėjo pasinaudoti šia smagia pramogėle. Didesniąją publikos dalį sudarė kariai. 2-ro bataliono kariai pasižymėjo tvarkingumu.

Tebūnie 2-ras batalionas pavyzdžiu ir kitiems!

Lavėnos Karklas.

— Kas virš mūsų aukštyn kojomis vaikščioja?
— Musė lubose.

Sportas.

Lietuvoje.

Lietuvos Sporto Lygos suvažiavimas įvyks š. m. gruodžio mėn 2 d. Kaune.

Futbolo rungtynės. Š. m. spalio 28 d. Kaune įvyko futbolo rungtynės tarp Kybartų Sporto Sąjungos „Sveikata“ II kom. ir Kauno „Vytis“. Rungtynės įvyko šlapioj aikštėj su didelę fizine „Vyties“ persvara. Laimėjo „Vytis“ 6:0.

K.S.K. Makabi futbolo rungtynės įvyko lapkričio mėn. 3 d. „Makabi“ aikštėj tarp mišrios K.S.K. iš A ir B žaidėjų, (7 iš B ir 4 iš A) ir Makabi. Rungtynės įvyko prie skaitlingos minios. Laimėjo K.S.K. 2:1.

Sporto žurnalas viduryj lapkričio mėn. Kaune išeis po 1 metų pertraukos naujas sporto žurnalas: „Sportas“, Moterų Sporto Mėgėjų Rateliu leidžiamas.

Į skirtas futbolo rungtynes lapkričio 1 d. L.F.L.S. A—K.S.K. A. L.F.L.S. neatvyko į aikštę, ir todėl K.S.K. tur būt bus pripažintas laimėjimas.

Lietuvos Futbolo Pirmenybės 1923 metams pasibaigė jau lapkričio 1 d. įvyks dar rungtynės parejimui komandų iš vienos grupės į kitą.

Pabaltijoj.

Estai užsieny. Spalio 20 ir 21 d. Estų sporto klubas „Kalev“ ir Talino miesto rinktinė komanda viešėjo Varšuvoje, kur turėjo 2 rungtyni: Talino futbolo nugalėtojas „Kalev“ rungsi su Varšuvos futbolo nugalėtoju „Polonia“. Laimėjo „Kalev“ 1:0. Antros rungtynės buvo revanšo rungtynės tarp miestų Talinas — Varšuva, nes gegužės mėn. Talinas pas save pralošė Varšuvai 6:1, gi dabar Varšuvoje pralaimėjo 1:0. Estai per šias rungtynes buvo pilnais padėties šeimininkais, tik vartininkui išbėgus tapo įvartytas šis vienintelis golas.

Suomių futbolo pirmenybes laimėjo Elsinkų Futbolo Klubas „H.J.K.“.

Kas girdėti

Lietuvoje.

— **Mūsų laivų plaukiojimas.** Be kitų laivų nuo š. m. lapkričio 1 d. Nemunu plaukios tarp Kauno ir Vilkijos dar du garlaiviai „Lietuvaitė“ ir „Pegasas“. Iš Kauno išplauks 15 val., iš Vilkijos 5¹/₂.

Nuo lapkričio 6 d. garlaiviai „Prezidentas“, „Keistutis“ ir „Karys“ plaukios: iš Kauno į Jurburką 8 val., iš Jurburko į Kauną 3 val.; iš Kauno į Vilkiją 16 val. ir iš Vilkijos į Kauną 4¹/₂ val.

— **Kiek gyvenama Lietuvoj.** Surašinėjimas parodė, kad Lietuvos gyventojų Nepriklausomaj Lietu-

voj yra 2.011.173. Iš jų 962.765 vyrai ir 1.048.408 moterys. Tokiu būdu Lietuvoj yra 85.643 moterimis daugiau negu vyrų. Sulig tautybių yra: Lietuvių 1.696.158 gyv., žydų—153.332, lenkų—64.105, rusų—48.392, vokiečių—23.973, latvių—14.318, kitų tautybių—4.656. Švietimšalių (ne Lietuvos piliečių) yra 6.239 gyv. Taigi Lietuvoje tikri lietuviai sudaro 84,34%, o kitataučiai 15,66%. Į šiuos skaičius Klaipėdos ir okupuotas Vilniaus kraštas neįeina. Klaipėdos krašte yra 150.000 gyv., Vilniaus krašte—1.777.500 gyventojų.

— **Prie Klaipėdos Krašto Direktorijos** steigama „Krašto Pagalbos Kasa“, kuri duos kredito mokykloms, parapijoms ir kitoms visuomenės įstaigoms.

— **Naujas Estų atstovas.** Lapkričio 2 dieną į Kauną atvyko naujas Estų atstovas Lietuvai p. Seliamas. Iki šiol buvęs Estų atstovas Lietuvai p. Juergenonas paskirtas Estų atstovybės Paryžiuje patarėju.

— **Skautai.** Spalių 21 d. Lietuvos skautai šventė savo pusantrų metų sukaktuves.

Iš Vilniaus krašto.

— **Did. Britanijos vyriausybė** mananti atidaryti Vilniuje savo vice-konsulatą.

— **Šaukiami atsarginiai.** Vilniaus krašte šaukiami 42 dienoms lavintis 1898 m. gimimo atsarginiai.

Vokietijoje.

— **Strezemano kabineto krizis.** Socialdemokratai nutarė atšaukti savo ministerius iš Strezemano kabineto. Tokiu būdu partijų vienybė išardoma. Taip pat yra galimybės, kad būsiąs reichstagas paleistas.

— **Padėtis Vokietijoje kaskart labiau blogėjanti** ypatingai dėl didelio markės kritimo. Lapkričio 3 d. už dolerį mokėta 64 milijardus markių.

Saksonijoje prašalinus senąją vyriausybę buvo sudaryta nauja, bet dėl didžiosios koalicijos suirimo tur būt naujai teks vėl atsistatydinti. Tiuringijos (kurioj vyrauja komunistai) vyriausybė protestavo Vokiečių vyriausybei dėl prašalinimo senosios Saksonijos vyriausybės, kuri irgi buvusi komunistinė. Tiuringijos valdžia prašanti Sovietų pagalbos.

— **Rūro krašte** įvyko neramumų dėl maisto stokos. Esene policija turėjo susirėmimų su darbininkais. 3 žm. užmušti ir 16 sužeista.

— **Vokietijos tyrinėjimas.** Tam tikra Santarvės sudaryta reparacijų tyrinėjimo komisija tyrinės Vokietijos galėjamą mokėti karo skolas. Komisija kvies Amerikos atstovą. Spaudoje skelbiama, kad Poincare manęs minimos komisijos teises apriboti, kas kliudys pilnam Vokietijos ištyrimui ir šis darbas gerų vaisių negalės duoti.

— **Reino krašte.** Prancūzai su Belgais nutarę pripažinti separatistų sudarytą valdžią Reine teisėta. Anglai yra visai priešingo nusistatymo. Ji separatistų valdžios nei juridiniai, nei faktiniai nepripažįsta.

— *Kieno galva neturi nosies?*

— *Cukraus galva.*

IVAIRENYBĖS.

Senovės iškasenos. Prancūzų archeologas (senovės paminklų ir kasinių tyrinėtojas) Montet iškasęs didžiausią senovės Egipto šventyklą ir ieškomas Byblos karalių hypogas (rūsiai numirėliams laidoti).

Be to dar iškasta 4 katalikų maldnamiai, užsilikę nuo Kryžiaus karo laikų.

Estijoje, Rotlos anglių kasyklose rasta senovės pinigų, tarp kurių esą 412 arabų pinigų, išleistų 715-

842 metais po Kristaus. Tartų universiteto profesoria archeologai nurodę, kad tie pinigai įkasti 850 metais.

Atradimai Korsikoje. M. Ambrosi tyrinėdamas Aleria kalną Korsiko saloje atkasęs daug senovės paminklų. Atrasta, kad priešistorinėje gadynėje čia buvęs miestas. Atrasti 3 skirtingi kapinynai, romėnų statytų namų griuvėsių, indų, stiklo, marmuro, pinigų, vienos deivės stovyla ir kt.

Manoma, kad šiaurė sušilsianti. Mokslininkas Walcott pasakęs, kad po kelių tūkstančių metų šiaurės ašigalis bus šiltas, kadangi šiluma vis stumianti ledus į šiaurę.

Karo teismas nuteisė dramblių. Labai įdomų dalvą pasakoja vienas keliautojas laikrašty „Daily Mail“, kaip kariškas teismas teisė nusikaltusį dramblių.

Būdamas svečiuose pas savo brolių Hyderabadė, jis matė vienos šalies artileriją, kurioj patrankas drambliais vežioja. Ten jam teko būti dramblio teismo ir ekzekucijos liūdytoju. Didelėj Mahout aikštėj sustojo artilerija su savo 80 dramblių iš trijų skvero pusių. Po valandėlės pasirodė „nusikaltėlis“, labai didelis dramblis, kuris buvo „nemalonėj“, jį vedė du dideli drambliai, prie kurių jis buvo pririštas.

Iš jo neramumo ir minos galima buvo suprasti, kad jo kas tai tokio sunkaus laukia. Keleivio nustebimas dar padidėjęs, kai išėjęs vidurin skvero karininkas prieš drebanį dramblių pradėjo garsiai skaityti apkaltinimo aktą, kurio vertimas maždaug taip skamba:

37 numery! Kariškas drambly, Suleimane! Nesulaikomo pykčio priepuoly užmušei savo prižiūrėtoją gerbiamą Mahoutą Mohammedą Alį, suteikdamas liūdesio jo giminei, darydamas valstybei nuostolio, baterijai gėdos ir liūdesio, o mūsų gerbiamiausiam viršininkui, kurio teesie palaimintas vardas, suteikdamas nemalonumo. Už tą nusikaltimą esi baudžiamas dešimčia kirčių grandiniu ir septyniomis dienoms atimama arako porcija.

Suimtas kaskart vis darėsi neramesnis, trypė kojomis ir išleisdinėjo trumpus nusiminimo garsus. Viso tat darė įspūdžio, kad jis supranta kiekvieną kaltinimo žodį ir kad jį kankina sąžinės išmetinėjimai ir baimė.

Nusidėjėlių už visų keturių kojų pririšo prie keturių didelių balkių, o du policijos drambliai sulig Mahoutų ženklų sunkiu grandiniu vykdė teismo nusprendimą; kiekvienas to grandinio smūgis buvo kaltininko palydėtas baisy riksmu ir judėsiomis, kas smarkiai judino visą skverą.

Paskiau sužinojau — toliau tęsia keleivis — kad atėmus araką, stiprų svaiginamąjį gėrimą iš ryžių, nebus kuo bėdnam Suleimanui pataisyti sau vakare ūpo, nes drambliai labai mėgsta tą savo vakarinį grogą. Labai retai atsitinka, kad tuo būdu baustas dramblys vėl pakartotų savo nusidėjimą.

Nusižudymas dėl nuterotos tėvynės. Vienas vokiečių pirklys R. Groteinas, 66 metų amžiaus, gyvenantis Amerikoje aplankė savo tėvynę, dabar prancūzų valdomą. Rado gimtinę karo sunaikintą, daug draugų žuvusių ir dar tebešeimininkaujančius prancūzus. Nepakeldamas to smūgio Groteinas, grįždamas Amerikon, šoko nuo laivo į jūrą ir žuvo.

Spaudiniai atsiųstieji Redakcijai.

Kario Kataliko Sielos Draugas. Paruošė kun. A. Sabaliauskas Karo Ligoninės Kapelionas 336+IV pusl.

Yra tai maldaknygė kariams. Knygos pradžio daugybė karių obalsių bei išsitarimų, surinktų iš įvairių krikščioniškųjų bei katalikiškųjų rašytojų, karių ir

t.t. Toliau po paprastų, kaip ir visose maldaknygėse maldų, vėl eina specialiai mūs kariams paruoštos maldos, parašytos patriotine dvasia. mūs žmonių dvasios supratimu ir gražia kalba. Bloga knygos pusė, kad daugelyj vietų spausdinta labai neaiškiai arba smulkiomis raidėmis, taigi tiems kareiviams, kurie mažai prasilavinę, skaityti neįgudę, knyga bus sunkokai paskaitoma.

P. R.

Lietuvos Dviratininkų Sąjungos Statutas.
16 p. „Varpo“ Sp.

L. Dv. Sąjungos adresas: Duonelaičio 26 Nr., Kaunas, p. Šulginas. 1 ir 2 Statuto §§ pasakyta: „Lietuvos Dviratininkų Sąjunga yra gryna sportinė organizacija... Sąjunga veikia visoje Lietuvoje. Jos centras Lietuvos sostinė. Skyriai gali kurtis provincijai“. 5 §: „Savo tikslui atsiekti L. D. S. statosi šiuos uždavinius: Kultiviruoti narių ir visuomenės tarpe, pirmon eilėn dviračių sportą, antron eilėn visas n udingas ir sveikas sporto rūšis, būtent: gimnastiką lengvąją atletiką, sunkiąją atletiką... jojimą, šaudymą, vandens sportą, žiemos sportą, automobilizmą, motociklizmą, aviaciją ir sporto žaidimus... Lygiai su fizine kultūra tobulinti ir žmogaus dvasios kultūrą, t. y. lavinti sielos jėgas ir aukštinti dorą“.

P. R.

Karo Higienos Vadovėlis karininkams ir Karo Mokyklos mokiniams. Sulietuvino iš D-ro Skladkovskio gydytojas kapitonas Petratis. Karo Mokslo Skyriaus leidinys, 1923 m. I-a dalis — trumpa žmogaus kūno anatomija su fiziologija; II-a dalis — Karo tarnybos higiena. Viso 140 psl. × 3. Kaina 6 litai. Sukrauta Karo Mokslo Skyriuje.

„...Istorija parodė, kad kiekviena kariuomenė turi daug daugiau nuostolių nuo ligų, negu nuo didžiausių kautynių. Ir iš čia aiški išvada: mokėkime kurti sveiką kariuomenę ir mokėkime ją sveikai laikyti, tada mažiausiomis išlaidomis turėsime stiprią kariuomenę, gi grįžtantieji namo iš kariuomenės vyrai parneš šaliai sveikumą ir sveiko gyvenimo principus.“

„...Karo Higiena“ skiriama sveikai auklėti kariuomenėje, tačiau ją turėtų skaityti ir jos mokytis kiekvienas, kuris moka skaityti. Tik tai tokiose sąlygose auklėjami žmonės gali sudaryti tautą stiprią ir galingą dvasia ir kūnu“.

Taip sako savo „Žodyje skaitytojui“ vertikas.

Iš tikrųjų iki šiam laikui mūsų kariuomenėje neturėjome nė vieno vadovėlio iš higienos.

Nei vienoje kultūringoje šalyje nerasime, kad ji neturėtų panašios rūšies literatūros. Juo šalis yra stipresnė, kultūringesnė, sveikesnė, juo daugiau rasime joje įvairių spaudinių apie higieną. Nes iš kur gi žmogus gali pasimokinti sveikai gyventi, kaip ne iš knygos, kurioje tas mokslas nagrinėjamas?

Žmogus, neskaitęs nė karto knygos apie higieną, dažniausiai mano, kad nėra didelio reikalo jos skaityti: jug ir taip kiekvienas inteligentas gerai žino, kas sveika, kas nesveika.

Toksai mąstymas yra pagrindinė klaida.

Skaitant „Karo Higieną“, kiekvienas karininkas, kuris nėra tinkamai susipažinęs su higienos mokslu, ras joje daug savo klaidų, vien ir dėlto, kad nebuvo kam nurodyti į tas klaidas.

Yra būtiniausias reikalas netik skaityti, bet ir pasimokinti higienos kiekvienam, kuris prisideda prie kariuomenės auklėjimo.

Mokėdami sveikai auklėti kareivį, žymiai sumažinsime išlaidas, aikvojamas jų gydymui, padidinsime karinį karių našumą ir tuom tik pakelsime šalies sveikumą.

Psi.

Kultūra. Mokslo populerus žurnalas. Nr. 1. 1923 m. „Kultūros“ B-vės leidinys. Redaktorius

P. Bugailiškis. Šiauliai, Dvaro g-vė 24. Atskiro numerio kaina 3 lt., metams 12 lt. Kiek kartų eis į metus nenurodyta.

Prieš pat karą, maždaug nuo 1909 m., pas mus buvo labai praplitęs tarp įvairių visuomenės sluoksnių — žinoma ne tarp aukštųjų — noras lavintis bei šviestis. Liaudies mokytojai, įvairios rūšies gabesnieji raštininkai ir t.t. dažniausiai lavinosi kiekvienas sau, atskirai, neturėdami galimybės tai daryti susijungus. Dideliu jų lavinimosi ramsčiu buvo pragarsėjęs tada „Viesnik Znaniya“, kurio prieduose kartais būdavo ir pono redaktoriaus... žmonos su šuniuku portretas. Jaunimas jungėsi į savo organizacijas, kurios nariai besilavindami, uoliai besirūpindami vietomis tikrų stebuklų padarydavo: du tris metus pasidarbavę, vien savo morale jėga besiremėdami, išnaikindavo savo apylinkėj girtuokliavimą, ištvirkimą, sušvelnindavo papročius, įdiegdavo jaunimo krūtinėse didelį patriotizmą, norą siekti aukštų idėjų ir t.t.

Dabar laikai pasikeitė: tos partijos, kurios pirmiau tiek daug darbavosi ir sodžiaus apšvietimui, jo dvasios pakėlimui, nuskendo savykovo, užsidarė siaurame partyviame rate ir kovoj dėl politinės hegemonijos (pirmenybės) — bendras švietimas beveik visai arba ir visai tapo užmirštas.

Tatai tikru pasigerėjimu, džiaugsmu sutinkame aukščiau minimą žurnalą, kuris, kaip matyti iš jo „Redakcijos žodžio“ ir viso turinio, yra pasiryžęs pakelti užmirštą obalsį eiti į plačią visuomenę, kuri trokšta šviestis ir lavintis.

Žurnalas tačiau skiriamas vidutiniai prasilavinusiems žmonėms, taigi pati liaudis platesnės šviesos reikale vis dar lieka pusiau apleista ir užmiršta, nes nors ir pasakyta „R. žodyj“, kad žurnalas skiriamas „ir šiaip žmogui, sugėbančiam skaityti laikraščius ir juos suprasti“, bet vis-tik tokie žmonės šiame žurnale ras nedaug sau suprantamo ir naudingo peno. Žurnalas be galo didelį darbą padarytų, jei spausdintų kiekviename numeryj sveitimų, nesuprantamų bei retai vartojamų žodžių žodynėlį, kurio mums taip trūksta, nes panašus Šlapelio žodynėlis jau senai išsemtas. Toks žodynėlis ne abejotinai būtų labai naudingas ir patiems „Kultūros“ skaitytojams. Taip, padėkim, labai daug kas iš „vidutinės šviesuomenės“ daug terminų nesupras iš prof. Čepinskio straipsnio: „Mokslas“. Susirinkus daugiau medžiagos ir ją tinkamai papildžius bei sutvarkius galima būtų išleisti šį žodynėlį skyrium tada būtų užkišta žymi mūsų pagalbinių knygų spraga.

Kap. P. Ruseckas.

— Du broliukai į vandenį žiūri ir per amžius nesusieina?

— Krantai.

Klausimai ir atsakymai.

Laiškais į klausimus neatsakome.

Kl. 195. Esu gimęs 1895 m. ir pastojęs kariuomenėn savanoriu. Dabar dalis mane paskaitė gimusiu 1902 m. ir kaip tokį skaitė šauktų metų ir nebepaleidžia iš kariuomenės kol atitarnausiu Kar. Priev. Įst. 4 § numatyta laiką. Ką turiu daryti, kad paleistų atitarnavus pasižadėtą laiką kariuomenėje?

Raulinaitis.

Ats. 195. Einant 1922 m. įs. Kar. 291 Nr. 3 § savanoriai, pastoję karo tarnybon vėliau 1922 m. birželio 3 d. tarnauja kariuomenėj laiką, nustatytą Kar. Priev. Įst. 4 §. Prieš tą laiką pastoję, jeigu jų metai dar nėra šaukiami,

leidžiami ištarnavus 1 metus, jeigu jau pašaukti, žinoma, reikalinga baigti būtiną tarnybą. Nešaukiamų metų savanorių, t. y. gim. 1895 m. ir senesnių šis įsakymas neličia. Išėjus Karinių Prievolių Įstatymui, jų 18 § numato taikos metu priimti savanoriais tik nuo 18 metų iki 20 metų amžiaus. Jeigu Tamsta klaidingai esi įskaitytas gim. 1902 m. prašyk savo viršininko, kad klaidą atitaisytu. Reikia pristatyti gimimo metrikai.

Kl. 196. Ar leidžiami iš tarnybos, ištarnavusieji du metu kariuomenėje Karo Milicijos, Sanitarijos ir Veterinarijos Puskarininkų mokyklų mokiniai, prisijūti į tas mokyklas iš pėstininkų dalių, jeigu pėstininkai, ištarnavusieji du metu kariuomenėje yra leidžiami iš tarnybos?

P. J.

Ats. 196. Mokiniai paleidžiami. Tik jau baigusieji minimas mokyklas turi tarnauti 3 metus.

Redakcijos atsakymai.

Sa l. S a n d l e r i u i. Tamsta turit teisių būt paleistu iš kariuomenės einant š. m. Kar. Įs. 176 Nr. 2 § 2 ir 5 punkt. Apie Jūsų dalies sportą rašykite. Kiekvienas, kas sugeba, gali rašyti, kad tik žinios būtų teisingos.

J a r u č i u i. Žiūr. 192 ats.

J. B a l u č i u i. Tamstos klausimui tinka „Kario“ 41 Nr. 187 atsakymas.

J a s k a i. Žinutę gavome. Ačiu. Dedame šiame Nr. Rašykite ir daugiau žinių iš savo dalies.

J. M i k u t ė n u i. Jeigu dalies vadas sutiktų Jus priimti virštarnybiniu ir užskaitytų Jūsų tarnybą nuo š. m. vasario 1 d. tai ir virštarnybinio algą galėtumėt gauti nuo tos dienos.

S t. Č e r n i a u s k u i. Pasiskaitykit š. m. „Karių (ir sportininkų) Kalendorių 94—108 pusl.

Ž i n g e i d ž i a m. 1 kl. Žiūr. š. m. „Kario“ 31 (219) Nr. 153 ats. Kreipkis į savo viršininką. 2 kl. Žiūr. š. m. „Kario“ 26 (214) Nr. 143 ats.

L a u k i a n č i a m a t s a k y m o. Kartais dalyse netyčia pasitaiko klaidų ir atsitinka klaidingų paleidimų. Baigusieji Karo Milicijos Mokyklą tarnauja 3 metus.

B a i d y k l e i. Kreiptis į savo viršininką. Jis padarys žygių Jūsų sveikatos tinkamumą patikrinti.

B a k u ž ė s V i l č i a i. 1 kl. žiūr. š. m. „Kario“ 42 (230) Nr. 191 ats. Į kitus klausimus atsakysim vėliau.

J. A n d r i ū n u i. Reikėjo paleidimo reikalu rūpintis tuojau, kaip pašaukė. Dabar gali būti vėlu.

S. D a v o l i u i. Jeigu dalies sandėlis naujų rūbų neturi tenka palaukti. Iš kitur negausi.

N a š l a i č i u i. Pasiskaityk „Viršt. puskarininkų Įstatymo“ 9 § (š. m. Įs. Kar. 76 Nr.)

Š i u r p r i z u i. Teismo nubausti liūdymo žemei gauti negauna, Daboklėj sėdėtas daugiau 15 dienų laikas tarnybon neįsiskaito.

L. B a u b l i u i. Pėstininkų viršilos kalavijų nešioti negali.

A. M a j a u s k u i. 1 kl. žiūr. š. m. „Kario“ 41 (229) Nr. 184 ats. 2 kl. Už brolių niekumet neimama kariuomenėn. Jeigu vienas brolis pasislėpęs nuo tarnybos, kitas už jį neatsako.

F l. T a r a g e i. Kol atitarnausite 3 metus, nepaleis.

Pranešimas.

Lapkričio 23 d. Ukmergėje I-as D. L. K. Gedimino pulkas švėnčia savo 5 metų sukaktuves ir visus

tarnavusius jame karius kviečia atsilankyti rengiamose iškilmėse.

Iškilmų pradžia 12 ta valanda.

Pulko Vadas.

Proga ir laimė daro turtingu!

Dalyvaukit Lietuvos Raudonojo Kryžiaus 5-ių klasių loterijoj!

I klasės tiražas bus atliktas Kaune, Rotušės salėje, šių metų lapkričio mėn 29 d.

Visi išlošimai su paralele siekia 972.900 lt.

Žymiausi išlošimai: 60000, 20000, 10000 ir t.t.

1 bilieto kaina 10 litų, primokant po 10 litų kiekvienai klasei.

Už 12 lit. 50 ct. kiekvienas gali dalyvauti visose 5 se klasėse.

Persiuntimas 50 centų.

Lietuvos Raudonojo Kryžiaus loterija, Didž. Vilniaus gatvė 8, Kaune.

A. GRINCEVIČIAUS RŪBŲ KIRPIMO AKADEMIJA

Kaunas, Vytauto prosp. 21 Nr.

Nuo lapkričio 1 d. prie Akademijos atidaroma vyriškų ir moteriškų dailės darbų dirbtuvė, į kurią yra pakviesti geriausi specialistai darbininkai ir darbininkės.

Darbas atliekamas greit, kainos priimanamos. Čia pat gaunama įvairių faisonų iškarpa.

Leidžia Kr. A. M. Karo Mokslo Skyrius.

Redaktorius Kap. P. Ruseckas.

Valstybės spaustuvė. Kaunas, Kanto gatvė Nr. 14.

89 39 144